

היה בשלימות בפועל שהוא נח ואינו עומד אל השלמה, אז ההעדף הדבק בנבראים נמשך אחר זה ולפיכך כל ישיבה אינו אלא צער.

חיי שפע מביא לשכחת אלוקים

9. דברים (פרשת עקב) פרק ח פסוק יא - יד
(יא) השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום: (יב) פן תאכל ושבעת ובתים טבים תבנה וישבת: (יג) ובקרך וצאנך ירבין וקספך וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה: (יד) ורם לבבך וישכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:

10. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד א
ודי זהב, מאי ודי זהב? אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרנו די - הוא גרם שעשו את העגל. אמרי דבי רבי ינאי: אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר. אמר רבי אושעיא: משל, לאדם שהיתה לו פרה כחושה ובעלת אברים, האכילה כרשינין והיתה מבעטת בו. אמר לה: מי גרם לך שנתהא מבעטת בי - אלא כרשינין שהאכלתיך.

11. חכמה ומוסר חלק א סימן קצג
וע"כ רצה לתת הברכות לעשו, ולא ליעקב, כענין שאמר יאה עניותת ליהודאי, פי' כמו שאמר אין ארי נוהם מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר, וע"כ מאהבת ליעקב שיסאר נקי ממדת הדין על העתיד לבוא, הי' בוחר לתת לעשו הרשע עוה"ז לגמרי ...

12. ספרי דברים פרשת האזינו פסוקא שיח
(טו) וישמן ישורון ויבעט, לפי שובע מרדים וכן אתה מוצא באנשי דור המבול שלא מרדו בהקדוש ברוך הוא אלא מתוך מאכל ומשתה ומתוך שלוחה ... **וכן אתה מוצא לימות המשיח** שאין עתידים למרוד אלא מתוך אכילה ושתייה שנאמר וישמן ישורון ויבעט ויטש אלה עשהו, משל לאחד שהיה לו עגל והיה מפשפשו ומגרדו ומאכילו כרשינים בשביל שיהא חורש בו כשהגדיל העגל נתן בעליו עול עליו וקירטע ושיבר את העול ופסק את הסמלונים

13. במדבר (פרשת מסעי) פרק לג פסוק נג
(נג) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה:

14. ויקרא (פרשת אמור) פרק כג פסוק מב - מג
(מב) בספת תשבו שבעת ימים כל האזרח ב'ישראל ישבו בספת: (מג) למען ידעו דרתיכם כי בספות הושבתתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם:

15. תורת חיים מסכת סנהדרין דף קו עמוד א
וטעמא דמילתא דבכ"מ דכתיב וישב אתה מוצא שם צער משום דצריך האדם לעשות דירתו בעולם הזה עראי כאלו אין לו יישוב קבוע למען יזכור תמיד מיתתו וישוב אל ה' ולכן כ"מ שרצו ישראל לעשות לעצמן יישוב קבוע קפץ עליהם איזה רוגז ואף על גב דאשכחן כמה צדיקים שזכו לשתי שלחנות ואיתא נמי בגמרא אטו צדיקי אי אכלי בתרי עלמא מי סנו להו היינו כשבא להן העושר והתענוג מאליו אז הן מותרין ליהנות ממנו דרך עראי כאורח נטה ללון אבל לעשות לעצמו סדר ויישוב קבוע לבקש תענוגי העולם הזה ועשירות פשיטא דאסור להן לצדיקים לעשות כן

16. ספר חובות הלבבות שער ד - שער הביטחון פרק ג
אילו לא הוצרך האדם לטרח ולחזר ולסבב להבאת טרפו, היה בועט ורודף אחר העברות, ולא היה משגיח על מה שהוא חייב בו על טובת האלקים עליו,

17. שיעורים על חובת הלבבות הרב שמעון שפיצר
והאמת שהיא דרך נפלאה להבין איך הטרדות פועלות, כי הנה לגוף יש תכונה להיטיב לעצמו, ולכן אילו היו כל צרכי האדם נמצאים כבר בידו, היה הגוף ממשיך לפעול בשביל להיטיב לעצמו וזאת על ידי

1. במדבר (פרשת פינחס) פרק כו פסוק ה
ראובן בכור ישראל בני ראובן חנוך משפחת חנכי לפלוא משפחת הפלאי:
רש"י

לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם, לפיכך הטיל הקדוש ברוך הוא שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר, מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם.

2. ילקוט שמעוני תהלים רמז תתפ
ד"א אמר הקדוש ברוך הוא שמי מעיד על ישראל שלא נטמא במצרים בזנות ומנין שלא נחשדו על העריות שנאמר ויצא בן אשה ישראלית, להודיע שבחו של ישראל שלא היתה ביניהן אלא זו בלבד ופרסמה הכתוב. ומפורש בקבלה גן נעול אחותי כלה, אלו הזכרים, גל נעול מעין חתום, אלו הנקבות.

3. במדבר (פרשת בלק) פרק כד פסוק ב
(ב) וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עלי רוח אלקים:
רש"י

שוכן לשבטיו - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין, ראה שאין פתחיהם מכוונין זה כנגד זה, שלא יציץ לתוך אהל חבירו:

4. במדבר (פרשת בלק) פרק כה פסוק א - ג
וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מזאב: (ב) ויתקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן: (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף ה' ב'ישראל:

5. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קו עמוד א
אמר רבי יוחנן: כל מקום שנאמר וישב אינו אלא לשון צער, שנאמר וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מזאב. וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם. ונאמר וישב ישראל בארץ גשן.... ויקרבו ימי ישראל למות. וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו - ויקם ה' שטן לשלמה את הדד האדמי מזרע המלך הוא באדום.

6. רש"י בראשית (פרשת וישב) פרק לו פסוק ב
ועוד נדרש בו וישב ביקש יעקב לישב בשלוחה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוחה אומר הקדוש ברוך הוא לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוחה בעולם הזה:

7. בראשית (פרשת ויגש) פרק מז פסוק כז
(כז) וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזז בה ויפרו וירבו:
מ"ד
כלי יקר

כל פסוק זה באשמת בני ישראל הוא מדבר כי הקדוש ברוך הוא גזר עליהם כי גר יהיה זרעך, והמה ביקשו להיות תושבים במקום שנגזר עליהם גרות, כמו שדרשו אצל יעקב וישב יעקב ביקש לישב בשלוחה קפצה עליו רוגזו של יוסף וכו', הפסוק מאשימם על ישיבה זו שביקשו אחוזה בארץ לא להם,

8. דרך חיים מסכת אבות פרק ב משנה ב
ובמדרש זה בארו ענין הישיבה שגורמת תקלה לאדם, וזה כי האדם שהוא עמל הנה כאלו לא נמצא בפעל השלימות מצד העמל שיש לו, ומי שאינו בשלימות בפעל הנה עומד אל השלמה ולא ימשוך אחר זה חסרון, אבל כאשר הוא יושב ונח כאלו הגיע כבר אל ההשלמה וימשוך אחר דבר זה העדר וחסרון, כי אין השלמת דבר בעולם שאין דבק בו חסרון, ולפיכך ימשוך חסרון והעדר אחר זה.... כלל הדבר כי היצר הרע והשטן אין להם כח על דבר שהוא עומד אל הויה, וזה אמרו כל ישיבה אינו אלא צער, שכאשר האדם עמל בעצמו וכל בעל עמל מורה שאינו בשלימותו בפעל, וכל שאינו בשלימותו הוא מוכן ועומד אל ההויה ואל ההשלמה ולא דבק בזה ההעדר והוא השטן, אבל כאשר ישב האדם וישיבה לאדם כאלו

26. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צז עמוד א
אין בן דוד בא עד ... שתכלה פרוטה מן הכיס

27. דף על הדף מסכת סנהדרין דף צז עמוד א
ופירש האר"ז "ל מהו 'פרוטה' לשון פרטיות, עצמיות אנוכיות, לכן
"אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס" היינו האנוכיות והגאוה
העצמית שבאדם,

מעלת יהושע ובנות צלפחד

28. במדבר (פרשת פינחס) פרק כז פסוק טו - טז
(טו) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: (טז) יִפְקֹד ה' אֱלֹקֵי הַרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר
אִישׁ עַל הָעֵדָה:
רש"י

(טו) וידבר משה אל ה' וגו' - להודיע שבחן של צדיקים שכשנפטרו
מן העולם מניחין צרכן ועוסקין בצרכי צבור:

(טז) יפקד ה' - כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד
לבנותיו אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר
לו הקדוש ברוך הוא לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע
ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל

אלקי הרוחות - למה נאמר, אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך
דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג
שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו:

29. במדבר (פרשת פינחס) פרק כז פסוק א - ה

(א) וַתִּקְרַבְנָה בָנוֹת צֶלְפַחַד בְּן חֲפַר בֶּן גִּלְעָד בֶּן מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה
לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מִחֵלָה נָעָה וְחִגְלָה
וּמִלְכָּה וְתַרְצֵה: (ד) לְמָה יִגְרַע שֵׁם אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחַתוֹ כִּי אֵין
לוֹ בֶּן תִּנְהַלְנוּ אַחְזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: (ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטוֹ
לִפְנֵי ה':

30. מדרש אגדה (בבב) במדבר (פרשת פינחס) פרק כז פסוק ד

למה יגרע שם אבינו גו' כי אין לו בן. ואנו אין ראויים לירש תתייבם
אמנו ויקום שם לאבינו. ואם אנו ראויים לירש תנה לנו אחוזה בתוך
אחי אבינו:

31. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד עמוד א

רבי אליעזר אומר: כל מי שאין עוסק בפריה ורביה - כאילו שופך
דמים ... אבא חנן אמר משום רבי אליעזר: חייב מיתה, שנאמר:
ובנים לא היו להם, הא היו להם בנים לא מתו.

32. שיר מעון במדבר פרק ג פסוק ד

נ"ל דבזכות בניהם שלא חטאו וצריכים לאב לגדלם ללמדם תורה
ולהדריכם היו חיים.

33. חפץ חיים - מחנה ישראל שער האחרון פרק ג

ולבד כל זה אם ישיא לבנו אשה וכ"ש אם יהיה לו ממנה בנים קודם
שילך בצבא יהיה מקושר בכל הנהגתו לאנשי ביתו ומשפחתו ועי"ז
לא יסור אפילו זיז כל שהוא מדרך אבותיו כי תמיד יצפה לבוא
לאנשי ביתו ומשפחתו כמקדם ... ואם הקדוש ברוך הוא יזמין לו
שם איזה ריווח יהיה זה משומר אצלו עד שיביאו אל ביתו לא כן אם
ילך רווק בצבא עלול מאד לבוא עי"ז לכמה דברים נשחיתים כי אינו
מוכרח לבוא לביתו ואין לו ממי להתבייש ופעמים מרגיל א"ע עי"ז
לכמה דברים מתועבים ח"ו

סיכום:

משפחות בני ישראל פותחות באות ה ומסיימות באות יו"ד כדי
להורות שנשמרו בקדושה ובטהרה גם במצרים. לאורך כל הדרך
הצניעות היתה מידה מאד משמעותית בתוך מחנה ישראל עד
שהגיעו ישראל לשיטים שם החל העם לזנות עם בנות מואב.
פריצת הגדר התאפשרה בגלל ה"וישב". עם ישראל ניצח מלחמות
גדולות מול סיחון ועוג והישיבה הזו היתה מעין בקשה לשבת
בשלווה. הרצון לישיב בשלווה טומן בתוכו סכנות רוחניות גדולות.
אל לנו למאוס בטרדות החיים, טרדות אלו מצילות את האדם מן
החטא ועוזרות לו להינצל מהאנוכיות. העושר והשובע הם הגורם
לבעיטה - "וישמן ישרון ויבעט", אין ארי נוהם אלא מתוך קופה של
בשר. אדם שחי חיי שובע מחפש להתעסק בנהנתנות שמביאה
אותו לאנוכיות שבסוף מביאה לחורבן גדול גם שלו וגם של סביבתו.

השגת תענוגים מעבר למה שהוא צריך, שהרי מה שצריך יש לו
כבר. לכן עשה הקב"ה שיחסרו לו צרכיו, וממילא יעשה אותו דבר
ממש באופן המותר והמועיל, דהיינו שיטרח וישתדל בשביל להשיג
הצריך לו. ובכן, האדם מתלונן: אמנם רציתי להנשא, אבל למה
תמיד היא צריכה להפריע לי? היא אינה נותנת לי לנסוע מחוץ לעיר,
ומחייבת אותי לחזור מוקדם בערב, ועוד יש לי עכשיו פרשיה עם
אחד הילדים ועם שכר לימוד. למה תמיד צריכים כל הדברים האלה
לבוא ולהפריע לי בדיוק כשכבר יש לי תכנית שלמה לעשות כך וכך.
אומר רבינו בעל חובת הלבבות: היא גופא, זו דייקא היתה התכנית.
אני יכול להודיע לך מראש, אומר הקב"ה, שמכוננת הכביסה
תתקלקל. אם אתה הולך ליטול תענוגים, מכוננת הכביסה תתקלקל
כדי שלא תוכל. בכל עת תרגיש שתוקעים לך מקלות ואינך יכול
לקחת תענוגים, כי זו היתה התכנית, שהרי זוהי סיבת ההשתדלות.
פעם הוא באופן זה, ופעם הוא כאשר המלמד מתקשר אליו שבנו
אינו מתקדם כל-כך ואולי כדאי שיקח בשבילו אברך שילמד אתו,
ואז הוא צריך להתעסק בזה ומוחו נעשה טרוד, יש לי כסף בשביל
זה או אין לי? אאוסוף עוד עבודה או לא? העיקר שמוחק יהיה טרוד
ולא תוכל לחשוב מדברים אסורים

18. משנה מסכת אבות פרק ג משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו
עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו
עול מלכות ועול דרך ארץ:

19. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ב

רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר יפה תלמוד תורה עם
דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון וכל תורה שאין עמה מלאכה
סופה בטלה וגוררת עון

ימי בין המצרים

20. אוהב ישראל במדבר פרשת פינחס

למה קורין פרשת פינחס בשבת בין המצרים ברוב השנים אשר כל
עיקרי המועדים כתובים בפרשה זו ועל כרחך לא דבר ריק הוא. אך
בכוונה מכוונת עשו חכמינו ז"ל זה ברוח קדשם. אמנם יש לומר
בהעיר לב ושום שכל דאלו הכ"א יום שבין י"ד בתמוז לט' באב הם
מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכלל גם כן כ"א
יום. היינו שבת וראש חודש, שבעת ימי הפסח, יום חג השבועות,
שני ימים של ראש השנה, יום הכיפורים, שמונת ימי חג הסוכות.
וסימנך א"ר טוב לישראל (תהלים עג, א) ואלו הכ"א יום שבין
המצרים הם מקוריים ושרשיים להם.

21. תורת המגיד נ"ך איכה

כל רודפיה השיגוה בין המצרים [א, ג]. פי' מורי הרב מוה"ד זצ"ל,
שמי שרודף אחר הקדושה, משיג אותה בין המצרים יותר ויותר.

22. ספרי דברים פרשת האזינו פיסוקא שיח

דבר אחר שמנת עבית כסית, אלו שלשה דורות שלפני ימות
המשיח שנאמר +ישעיה ב ז - ח+ ותמלא ארצו סוסים ואין קצה
למרכבותיו ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קצה לאוצרותיו ותמלא
ארצו אלילים למעשה ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעותיו

23. שו"ת אורח משפט אורח חיים - הערות סימן מח

אגלה אוזן הדר"ג מר ש"י, אף על גב דמהסתם לא חדת היא לו,
דמיסתפינא מהך דספרי האזינו ותמלא ארצו וגו' והוא בסמך ע"פ
שמנת עבית וגו' שהוא ג' דורות לפני ביאת המשיח, ואדוני יבין
מחשבתו, מ"מ יעשה הקדוש ברוך הוא למען שמו ויקרב קץ ישעו,
ונשגב ד' לבו במהרה בקרוב.

דע את עצמך - אמצעי ולא מטרה

24. משנה מסכת אבות פרק א משנה יד

הוא היה אומר אם אין לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא
עכשיו אימתי:

25. שפת אמת שמות פרשת תרומה שנה תרלב

ואא"ז מו"ר ז"ל פי' המשנה אם אין לי מי לי וכשאני לעצמי מה
אני. כי כל איש נברא על דבר מיוחד. ומ"מ לא להיות לעצמו רק
לבטל מעשיו להכניס עצמו לכלל ישראל כנ"ל.

